

NEM BÁNTJUK EGYMÁST!

Egy korábbi számunkban, a *Hármas kötés*-sorozatban írtunk a kamaszokat érő kortárs zaklatásról, bántalmazásról. Akkor csak megemlítettük, hogy az ezzel kapcsolatos prevenciót óvodáskorban kell elkezdni, és hogy létezik is egy megelőző program, amelyet már hazánkban is kipróbálnak. Ennek részleteiről írunk most bővebben.

◆ KÖNYÖRTELEN GYEREKEK

Bizonyára mindnyájunknak vannak tapasztalatai az iskolai szekálás, piszkálódás, basáskodás, csicskáztatás, bántalmazás, zaklatás, megfélemlítés, idegen szóval bullying témakörével kapcsolatban: amikor az osztályból valaki kipécézi a pszichésen vagy fizikálisan gyengébb társát, majd egyre durvább, egyre kegyetlenebb bántalmazásokat eszel ki, hogy megalázza, gyötörje az áldozatát, ezzel bizonyítva hatalmát.

A zaklatás nem egyenlő azzal, amikor a gyerekek között egyenlő erőviszonyok mentén alakul ki konfliktus. Míg az utóbbi esetek jó esetben még pozitív hatással is lehetnek a gyerekek fejlődésére, a bullying megkeseríti az áldozat mindennapjait, és hosszú távon károsan befolyásolja az elkövető, valamint a bántalmazást figyelemmel kíséző közösség életét, pszichés egészségét. Olyan sérelemokozás, amely szándékosan és ismétlődően történik, egyenlőtlen (fizikai vagy pszichikai) erőviszonyok mellett, így az áldozat nem képes védekezni. A folyamat kulcsmozzanata a megalázás, illetve az ezen keresztüli hatalomszerzés.

Coloroso a „Zaklatók, szemlélők, áldozatok: az iskolai erőszak” című könyvében részletesen elemzi a folyamat alakulásának lépcsőit, amelynek kapcsán azt is megfogalmazza, hogy „háromszereplős tragédiáról” van szó. Az elkövető és a célpont nem légyeres térben vannak, hanem megjelenik a szemlélő közönség is, akik előtt zajlik az áldozat megalázása. Az áldozat tehetetlennek érzi magát, nem tud védekezni, sőt, valószínűleg önmagát okolja a támadásért, haragszik magára, illetve a körülötte lévő felnőttekre is, hogy nem védik meg. A szemlélők csoportja nem egységes, de mivel tartanak attól, hogy ők is az áldozat sorsára jutnak, többnyire nem kelnek az áldozat védelmére: egyesek közülük elfordítják a fejüket, ami miatt lelkiismeretfurdalással küzdenek, mások élvezik az áldozat tehetetlen szenvedését, és vannak közöttük olyanok is, akik csatlakoznak a kipécézett társuk bántalmazásához. Azzal, hogy az áldozatot szerencsétlen alaknak címkézik, morálisan felmentik magukat, hiszen meggyőzik magukat arról, hogy rászolgált a sorsára. A szemlélők között vannak olyanok is, akik szeretnének segíteni, de nem tudják, miként. Ők azok, akik jó eséllyel megállíthatják a fenti folyamatot.

AZ OFI 5-8 OSZTÁLYOSOK KÖZÖTT MÉRT KUTATÁSI ADATAI ALAPJÁN HAZÁNKBAN 15% A HETI RENDSZERESSÉGGEL ÁLDOZTÁ VÁLÓ DIÁKOK ARÁNYA. A HBSC KUTATÁS EREDMÉNYEI SZERINT A TANULÓK KÖZEL 40%-A ÉRINTETT. EZEKET AZ ADATOKAT MEGERŐSÍTI A TALIS TANÁRI KUTATÁS EREDMÉNYE IS, AMELY SZERINT A MAGYAR TANÁROK A NEMZETKÖZI MINTÁHOZ KÉPEST KÉTSZERES ARÁNYBAN NYILATKOZTAK ÚGV, HOGY ZAVARJA ŐKET A TANÍTÁSBAN A RONGÁLÁS, ILLETVE A DIÁKOK VERBÁLIS AGRESSZIÓJA. AZ ÓVODAI BULLYINGRÓL HAZAI ADAT NEM ÁLL RENDELKEZÉSÜNKRE, DE TAPASZTALJUK, HOGY MÁR EBBEN AZ ÉLETKORBAN IS GYAKORIAK AZ AGRESSZÍV MEGNYILVÁNULÁSOK: A ROMBOLÁS, A TÁRGYAK ELVÉTELE, A FIZIKAI AGRESSZIÓ, A CSÚFOLÁS ÉS A KIKÖZÖSÍTÉS.

OVISOKRA HANGOLVA

Sok gyermek az óvodában válik először egy nagyobb közösség tagjává, és itt sajátítja el elsőként a társas együttélés szabályait. Itt az agresszív viselkedés bizonyos mértékben az életkori sajátosságokból is fakad, ám a közösség és a felnőttek reakcióján is múlik, hogy az agresszív vagy a békés megoldási stratégiák rögzülnek-e a gyermek viselkedésében, hogy a bántásból kifejlődik-e a bántalmazás. Ha eredményesnek tapasztalja és célt ér a gyermek az erőszakos viselkedéssel, az megerősítést jelent számára. Ha a szemlélők is azt látják, hogy a bántalmazó van nyerő pozícióban, sajnos ők is magukévá tehetik ezt a magatartást. Éppen ezért rendkívül fontos, hogy a felnőttek észrevegyék a bántást, beavatkozzanak, és határozottan leállítsák azt.

Hazánkban 2015-ben a „Kora-gyermekkori program a megfélemlítés megelőzésére” pályázat (TÁMOP-5.2.10-15/1-2015-0001) keretében készült el a NyugiOvi prevenciós program, amely az óvodás korosztály számára az ő szintjükön képes

közvetíteni a konfliktusok megoldásának békés útját, az együttműködés, a segítségnyújtás és a vigasztalás értékét. Ezáltal olyan biztonságos légkört lehet kialakítani, amelyben az erőszakos cselekmények előfordulása csökken.

A tematikus foglalkozások 5 héten, 10 játékos foglalkozáson és 21 változatos tevékenységen keresztül tanítják meg a gyerekeknek azokat a – kéz ujjaihoz kapcsolódó – csoportszabályokat, amelyek segítenek a bántalmazás megelőzésében.

A program egyik nagy értéke a kerettörténetben rejlik, amelynek főszereplője a csoportba érkező úrlény, Szepi, aki meg van szeppenve, és csak akkor mer előbújni az úrhajójából, ha biztonságban érzi magát. Az ő beilleszkedését segíti Zille, a tündérlény, aki kívül hordja a szívét, így megéri, ha valaki szomorú, bánatos, esetleg fél, illetve Timo, a tündérlovag, aki varázspajzsa segítségével képes kitalálni, hogy miként tudja a bajba jutottakat megvédeni. Szepi levélben kommunikál a gyerekekkel, amelyet a foglalkozások elején az óvó néni olvas fel. A program arra épít, hogy a gyerekek megkedvelik a védelemre szoruló úrlényt, ami támogatja a két segítő tündérral való azonosulást. Az összes tevékenység ehhez a kedves történethez kapcsolódik.

A foglalkozások során a gyerekek öt csoportszabályt sajátítanak el, amelyek megalapozzák a biztonságos társas légkört.

- 1. SZABÁLY:** „MINDENKIT BEFOGADUNK A CSOPORTBA.”
- 2. SZABÁLY:** „ELMONDJUK, AMIT ÉRZÜNK.”
- 3. SZABÁLY:** „NEM BÁNTJUK EGYMÁST!”
- 4. SZABÁLY:** „MEGVÉDJÜK, HA VALAKIT BÁNTANAK!”
- 5. SZABÁLY:** „SZÓLUNK, HA VALAKIT BÁNTANAK!”

A tematikus foglalkozások során a pedagógusok hangsúlyt fektetnek a közösségépítésre és egymás elfogadásra. Segítik a beszélgetést az érzelmekről, illetve a különböző érzések felismerését és kifejezését. Indulatkezelési technikákat tanítanak, amelyek elősegítik a félelmek legyűrését, ezáltal is csökkentve a bántalmazás, illetve az áldozattá válás esélyét. A játékos foglalkozáson a gyerekek eljutnak oda, hogy elutasítsák a bántalmazás formáit (csúfolás, tárgy tönkretétele, fenyegetés, verés, főnökösködés, kiközösítés), és megtanulják, hogy a bocsánatkérés nem elegendő, a kapcsolat helyreállításához szükséges a jóvátétel, a másik megvigasztalása. A gyerekek a foglalkozás során megtapasztalhatják, hogy bennük is megvannak a képességek ahhoz, hogy a gyengék védelmére keljenek, és akkor tudják megvédeni egymást, ha egyesítik az erejüket. A program szlogenje, hogy az erő nem a bántásban, hanem a védelemben van. Megtanulják, hogy a jelzés nem egyenlő az árulkodással, és hogy melyek azok az esetek, amikor valaki bajban van, és szólni kell a felnőtteknek.

A NyugiOvi olyan eszköztárat kínál az óvodapedagógusoknak, amelyeket nap mint nap hasznosítani tudnak a csoportban a konfliktusok kezelésére, és alkalmat biztosítanak a gyerekeknek a kapcsolat helyreállítására, a jóvátételre és a vigasztalásra.

TAPASZTALATOK

Gyömrőn a tanév első felében két óvoda három csoportjában a NyugiOvi csoportfoglalkozásokat beépítették az óvodai foglalkozásokba, és a pozitív tapasztalatok talaján további hat csoport kezdte el a bántalmazást megelőző tematikus foglalkozásokat alkalmazni a mindennapjaiban. A tapasztalatok rendkívül pozitívak.

hirdetés

1% MAGYAR KATOLIKUS RÁDIÓ

ÖRÖMHÍR MINDENKINEK!

FIATALOKNAK
IDŐSEKNEK
CSALÁDOSOKNAK
EGYEDÜLÁLLÓKNAK

Országos Katolikus Rádió Alapítvány | adószámunk: 18183674-1-42

„AZ ERŐ NEM A BÁNTÁSBAN, HANEM A VÉDELEMBEN VAN!”

„A gyerekek Szepin keresztül megtanulták, hogy egymást megvédjék, hogy mindenkit elfogadjanak és befogadjanak és felismerjék, ha valakit bántanak, és azt jelezzék – mondja Tarsoly Éva óvodapedagógus, a Bóbita Óvoda Őzike csoportjának óvónénije. – A szülők is jelezték, hogy megváltozott a gyerek viselkedése. Jobb lett a kapcsolata a testvérével, csak nagyon ritkán árulkodik, udvariasabb, figyelmesebb lett.” Legnagyobb sikerként azt könyvelték el, hogy a konfliktusok és agresszív viselkedések száma észrevehetően csökkent. Hasonló élményekről számoltak be a Mesevár Óvoda Micimackó csoportjának óvó nénije, Németh-Matyó Gabriella és Szitárné Csontos Marietta: „A gyermekközösségünkre roppant jó hatást gyakorolt

a program, az esetlegesen kialakuló konfliktushelyzetekben már rutinosan alkalmazzák a Csillagkapu alatti megbeszélést és jóvátételi lehetőséget. A közösségépítő játékok hatására olyan gyermekek is együtt játszanak, akik előtte nem keresték egymás társaságát.”

Az alternatív konfliktusrendezés, a jóvátétel alkalmazása a Bóbita Óvoda Nyuszi csoportjában is meghatározó, ahogy arról Bechlerné Tarsoly Anikó beszámolt: „A gyerekek befogadóbbak, jobban figyelnek egymásra, türelmesebbek. Figyelmeztetik, aki nem a csoportszabályok szerint viselkedik. Törekednek a kibékülésre, kibékítésre. Gyakorolják a jóvátételt, keresik, hogy mivel, hogyan tudják megbékíteni társukat. Fontos, hogy a mindennapi élet részévé vált az öt szabály.” ♦